

so prišli duhovni. Ko so pa gospod župnik pokropili ta kraj ter rekli: »Gospod, daj jim večni mir . . .« začela je Micika glasno jokati in klicati Janezka. Okoli klečeči so jo tolažili, pa vse ni nič pomagalo. Micika je vedno klicala: »Janezek, o ljubi moj Janezek, kje si?« Kovačevi Milki in Zormanovi Anici, ki sta klečali tam blizu, sta tudi slišali ta mili jok in žalostno ihtenje. Silno se jima je smilila jokajoča deklica. Oj, kako rada bi jo utolažila Milka! Pa vse prošnje in tolažljive besede niso nič pomagale. Kar se spomni Anica ter pravi Miciki: »Micika, kaj ne privoščiš Janezku, da se sedaj veseli v nebesih pri angeljčkih?!« Te besede so pa pomagale. Micika je pogledala s solznimi očmi svojo mamo in jim rekla: »Mama, ali je Janezek res pri angeljčkih v nebesih?« Ko so ji to mama potrdili, se je pa njih pridna hčerka razveselila, da ima tako srečnega bratca v nebesih.

Če pa sedaj povprašaš Šimonovo Miciko, kje je Janezek, ti bo veselo odgovorila: »Janezek je angeljček v nebesih.«

Fr. — ek.

»Vse čez.«

Bliža se veliki pastirski praznik, praznik sv. Martina! To je dan pastirske svobode, ko začne pasti — kakor pravi pastir — »vse čez«. Da se zgodi marsikaka vesela a tudi žalostna dogodbica, ko pride skupaj na travniku kakih pet ali še več pastirjev, mi skoro ni treba omenjati. Pa kaj pravim: pet ali še več. Tudi dva poredneža sta dovolj za kako zlikovo delo. To bi nam spričala Logarjev Tone in Vrabčev Jakec, glavi vseh pastirjev v Koritu. Oba sta služila pri premožnih gospodarjih in dobila tudi po njih imeni: Logarjev in Vrabčev. Paša seveda ni bila lahka, na vrvicah sta gonila krave po mejah in večkrat so bile krave močnejše. Zato se ne smemo čuditi, če sta težko čakala dneva sv. Martina, ko jima bo dovoljeno, seveda le po pastirskih postavah, nagajive krave spustiti in pasti po Logarjevem, Vrabčevem in Gornikovem travniku, z jedno besedo: vse čez!

Že na predvečer se dogovorita, da ženeta jutri le pod vas krave na vrvicah, potem pa jih spustita. Vso noč se jima sanja o svinki, kostanju in krompirju. Komaj se začne daniti, že vstane Logarjev Tone in gre takoj klicat Vrabčevega Jakca. Le-ta je sicer še ležal, a čul. Tudi ta brž vstane in po kosilu ženeta vsak svojo živino. Pod vaški klanec prišedši, spusti Jakec prvi svoje suhe kravice, rekoč: »Sv. Martin je! Ne bodo me več vlačile po mejah!«

»Tako je! Nihče nama nima od danes naprej kazati mej! In če pride tudi stari Gornik, ne ženeva jih raz travnik!« se odreže Tone in oprosti svoji kravi tesnih spon.

Tako in jednako se bahajoč in pogum si dajoč, ženeta najpreje na Gornikov travnik v log. Prostor je res ograjen, paše precej; zato jima danes ni treba zavračati. Gresta torej ležat pod hruško pri meji. Marsikako pastirsko uganeta tukaj. Kar se spomni Jakec: »Pojdi tjekaj po kostanj, da ga spečeva!«

»Če boš pasel, že grem«, odvrne Tone, ki si ni upal v ničem ugovarjati Jakcu, recimo rajše: Jaku.

»Bom, bom, in ogenj naredim«, odgovori Jakec.

Tone steče v bližnji gozd in začne tresti kostanj. Brž ga nabere poln klobuk in vriskaje priteče v četrte ure nazaj. Že plapolala ogenj, katerega je zanetil Jaka.

Tone strese debeli kostanj na tla in začneta ga s pipci narezavati. Toda kmalu se naveličata, to delo se jima zdi nepotrebno.

»E, kar tako ga peciva«, pravi nejevoljno Tone, »meni se ne ljubi rezati.«

»Saj res! Ne bo naju raznesel, kar v žarjavico ž njim! Še malo na ogenj prideni, jaz ga pa zdevljam v ogenj«, pravi Jakec.

Tone naloži kolcev na ogenj. Kmalu gorí, da je veselje gledati, Jakec pa devlje kostanj v žarjavico. Nato sedeta poleg ognja in gledata, kako se peče. Kar se začne v pepelu nekaj oglašati: Ciz, ciz, ciiizzz!

»Ha, ha, ha! Kmalu bo dober, se že cvrè. To bo dober«, pravi Tone, in goltanec se mu premakne, kakor bi ga že čutil v grlu.

Toda nenadno nekaj počí: buf! in otrinki odleté na vse strani. Še jedenkrat počí in kmalu zgine plamen,

le prav grdo se še kadí. Prestrašena skočita pastirčka v stran in otepata otrinke raz obleko. Tone brusi celo pepel, katerega mu je vrglo v obraz.

»Ti, to pa ni dobro«, pravi le-ta. »In kje pa so že krave, lej, samo našo sivko še vidim, druge so pa že šle skozi prelaz!«

»Naj bodo, kjer hočejo!« pravi Jakec togoten. »Toliko sem se trudil in ga pekel, sedaj naj ga pa še ne jém!«

Tako se pričkata in pogovarjata. Kar zavpije nekdo od bližnje steze: »Kje pa imata krave? Vse zelje bodo pohodile!«

»O Bog pomagaj!« kriči Tone in teče, kar more, po krave v Koroščev zelnik. Jakec teče nekaj časa za njim, a kmalu obstane in nejevoljen čaka tovariša. Le-ta kmalu pridrví krave nazaj, in zopet gresta proti torišču, kjer sta preje pekla kostanj. Že od daleč se jima smehljá plamen nasproti. Veselo pospešita korake. A na mah se veselje spremeni v strah, zakaj žarjavica se ni sama skupaj spravila, ampak bližnja meja se je vnela od otrinkov, katere je bil vrgel kostanj vanjo.

»Kaj bo sedaj! Vsa bo pogorela! Meja gorí, meja!« pravi Tone ves v strahu.

»O joj, o joj, saj res! Oh, pa še naša ni!« kriči Jakec in drví proti mestu, Tone pa za njim.

Prišedši tje, ne izgubita zavesti zviti buči. Tonetu šine brž misel v glavo: »Ti, mejo pretrgajva!«

»Saj res, tako morebiti vendar-le ubraniva!«

Ročno se spravita na delo in pričneta kaka dva sežnja od ognja mejo razmetavati. Ogenj se širi in širi. Že ju peče v potna lica. A vendar razdeneta hosto, predno pride plamen do njiju. Toda meje le ni. To se bo jezil stari Gornik! Kdo naj jo zagradi? Da bi ju le nihče ne bil videl!

Vsa potna in okajena gresta narazen in tiho skle-pata v srcih, kako bi doma najložje zvozila. V bližnji cerkvi je namreč zazvonilo poldan; čas je torej, da ženeta domov.

Tone spravi brž svoje krave skupaj. Tako stori tudi Jakec, in drug za drugim ženeta domov. Že prideta pod klanec, ki vodi do Logarja in Vrabca. Tone stopi na stran in pusti, da gre živina sama domov.

»Ce tudi danes nič ne južinam, prava reč je to.«

»Ha, ha, ha! Meni še mar ni za ričet«, odreže se Jaka in pusti tudi krave.

Spet sta oba prijatelja. Takoj jo mahneta po stezi pod vasjo in gresta ležat na Logarjev vrt.

Kmalu se začuje glas: »Tone, Tone, južinat!«

»Danes ga ne bo«, pravi Tone tiho tovarišu.

Komaj to izgovori, že se začuje drug glas: »Jakec, brž pojdi južinat!«

»Jaka danes ne bo jedel«, namuzne se le-ta.

Tako ležita do dveh. Zopet ju kličejo, a ne oglasita se. Kmalu nato se oglasita zvonca, in mesto Toneta žene domača Ivanka, mesto Jakca pa mali Vrabčev Matijček.

Ko ugledata naša poležeta živino in nova pastirja, gresta čakati na pot ter spodita otroka domov in ženeta sama zopet na Gornikovo senožet.

Toda popoldne ne paseta več tako veselo. Res jima uide kak »juhu!« a nekaj ju le teži. In še ne počiva nesreča. Komaj paseta kaki dve uri, že se kar na mah prikaže na travniku stari Gornik.

»Čegav travnik pa je? Ali mi ne ženeta hitro proč! Tamkaj je Logarjev, gori-le Vrabčev, tje ženita, po mojem ne bosta pasla, če je tudi sv. Martin.«

S temi besedami gre Gornik proti porednežema. A ta dva brž spravita svoje kravice skupaj in spodita na Logarjev travnik. Gornik pa gre domov in ni videl škode na meji.

»Vse čez«-paša je sedaj na Logarjevem pašniku. Pa le prehitro se pomiče solnce za goro; že jemljó zadnji žarki slovo od pastirjev. Treba bo gnati domov.

»Domov ženíva!« pravi Tone.

»Malo potrpi, meni je šinila v glavo dobra misel. Le poslušaj! Sam veš, koliko škode sva naredila danes: Gornikovo mejo sva požgala, Koroščevo zelje popasla in niti domov nisva šla opoldan. Če ti je prav, ne hodiiva nocoj v hišo, ampak pustiva krave kakor opoldan in pojdiva na naš skedenj ležat. Strahu se ni treba bati!«

»Dobro, samo . . .«

»E, kaj samo . . . Naredi, kakor pravim.«

»Le. — Pa brž ženíva domov. Poglej, mrak je že in prepozna bova.«

Tiho ženeta nato drug za drugim živino. »Zdravo Marijo« zvoní, ko gresta pod vas. Že prideta pod preje omenjeni klanec in mislita pobegniti, kar se oglasi v bližnjem kostanjevem gozdu sova.

»Kaj pa je to? Kdo je zaukal?« vpraša Jakec ves bleđ.

»Mislim, da sova«, odvrne Tone. »Ta ptič še človeka poje! Kaj, če gre na naju?« — Vest se mu oglašá in prestrašen nadaljuje: »Jakec, pojdiva domov, mene je strah. Povejva, kaj sva naredila. Preje nego domov pojdiva k Gorniku in Korošcu in prosiva odpuščanja. Ti ne veš, kaj mi je vse moja babica pravila o sovi. Mene je strah...«

»Mene tudi, in nekaj mi pravi, naj grem domov.«

Tako govoreč in komaj jok zadržujoč se bližata Logarjevi hiši. Tone jo zavije s svojo živino v stran, Jakec pa žene naravnost. Ko žene prvi mimo hišnih durij, začuje iz veže zategnjeni: »A-ha-a«. A on se ne zmeni in ihteč hiti za sivko v hlev. Brž otveze in gre k Vrabcu v hlev. Tu vidi Jakca, ki je ravno živino oročal. Takoj gresta k Gorniku in prosita odpuščanja solzeč se in ihteč. Stari Gornik, dober mož, jima rad odpusti, ko vidi solze resničnega kesanja. Dà, še vsakemu jedno jabelko podari. O, da bi bil videl mejo požgano, saj bi je ne.

Ni pa šlo tako dobro pri Korošcu. Tudi tu moledujeta, a strogi Korošec se ne zmeni za jok, marveč zagrabi Jakca za uho z jedno roko, Toneta za lase z drugo in prav dobro pritegne in privije. Kakšni glasovi so prišli iz pastirčkov, si lahko mislite. No, Korošec vendar odjenja in grozeč spusti oba grešnika. Pred hišo se ločita in vsakemu se odpre najtežja pot, pot domov k gospodarju. Tone gre naravnost, Jakec pa jo zavije okoli ogla. Sledimo mu!

Ko nekoliko solze umiri, gre proti vežnim durim Vrabčeve hiše. Tu stoji gospodar Vrabec. Jakec ga ugleda, glasno zajoka in obstoji.

»Le bliže, le bliže! Bom ,vse čez' dal. Danes si pasel ,vse čez', torej smem tudi jaz ,vse čez' dati«, pravi Vrabec precej trdo.

Jakec še milejše zajoka, in te solze omečé strogo srce. Prijaznejše, a opominjajoč mu reče gospodar: »Le

pojdi v hišo! Toda nikdar več ne smeš narediti kaj takega. Za danes naj bo, ali brez kazni te skoro ne smem pustiti. Nepokorščina je greh.«

»Oh, oče, saj bom odslej vbogal«, odgovori Jakec ihteč. »Kaznovan sem bil že pri Korošcu.«

Nato mora Jakec za kazen vsej družini pripovedovati zgodbo v Korošcevi hiši. Ko začne praviti o kravah, kako so ravno prišle v zelnik, se zmračí gospodarjevo čelo. A ko pokaže pastir, kako sta jo skupila od Korošca, se zopet zjasni Vrabčevo oko in odpusti Jakcu.

Kako pa se je steklo Tonetu? — Le-ta se hitro splazi v hišo; le mati Logarica ga vidi iz kuhinje, a ne reče nič. Tone gre brž v hišo. Tu ne dobi nikogar. Brž sleče telovnik in gre v čumnato naravnost — v posteljo. Odene se čez glavo in kmalu zaspi.

Logar pride kmalu nato v vežo in vpraša po pastirju. Žena veli, da je šel skoro gotovo spat. Oče gre v čumnato in vidi, da porednež že spi. Pusti ga torej in gre nazaj v kuhinjo. Tu reče: »Naj bo. Opoldan ni jedel in sedaj ne bo večerjal. Dovolj velika kazen je, ako se postí jeden dan.«

Tako je bil pastirski praznik za naša junaka žalosten, a pomenljiv dan. Nič več nista delala škode: popolnoma sta se poboljšala.

In kje sta sedaj Tone in Jakec? — Prav poštena mladeniča sta. Če bodete vi kedaj taki, ljubi moji, vas bo vse spoštovalo kakor ta dva. Jaka je namreč že gospodar v rojstni hiši in prav skrbno dela za še živečo mater, po katere smrti on dobi posestvo. Tone je pa v Koritu pošten in izvrsten krojač in še rad pripoveduje, kako mu je Korošec lase navijal.

Tone Tonejevič.

